

Ajalugu

5. klass

1 õppetund nädalas, kokku 35 õppetundi õppeaastas

Ajaloo algõpetus

Ajaarvamine ja ajalooallikad (18 õppetundi)

Ajaloosündmused, ajaloolised isikud ja eluolu (16 õppetundi)

Õppe kirjeldus

Õpet kavandades ja korraldades on õpetajal vabadus ning võimalus valida, mis allikate ja materjalide alusel ta töötab ning mis näiteid õpitava illustreerimiseks kasutab. Õppe kirjeldusele lisaks on koostatud näidistunnikavad „Rahvuslik ärkamine ja tegelased Eesti kroonilt“, „Vana aja kool“, „Asjad kõnelevad“ ja „Eestlaste eluolu muinasajal“. Näidistunnikavale on lisatud leheküljed õpikute, mille käsitus toetab kehtiva ainekava rakendamist. Õpet kavandades ning tagasisidestades tuleb lähtuda kehtivas ainekavas seatud õppe- ja kasvatusesmärkidest ning taotletavatest õpitulemustest.

Kasutatav õppekirjandus

Ajaloo atlas põhikoolile (2000). Regio

Karolina Antons, Terje Hallik (2015). Eesti ajaloo õpik 5. klassile. Pääsukese lend läbi ajaloo. Tallinn: Maurus

Karolina Antons, Terje Hallik (2015). Eesti ajaloo töövihik 5. klassile. Pääsukese lend läbi ajaloo. Tallinn: Maurus

Milvi-Martina Piir (2008). Inimesed ajas. Ajalooõpik 5. klassile. I osa. Tallinn: Avita

Milvi-Martina Piir (2008). Inimesed ajas. Ajaloo töövihik 5. klassile. I osa. Tallinn: Avita

Milvi-Martina Piir (2008). Inimesed ajas. Ajalooõpik 5. klassile. II osa. Tallinn: Avita

Piir, Milvi-Martina (2008). Inimesed ajas. Ajaloo töövihik 5. klassile. II osa. Tallinn: Avita

Andres Adamson, Einar Värä (2001). Ajalugu 5. klassile. Tallinn: Argo

Helle Ruusmaa (2007). Pilg ajalukku. 5. klassi ajaloo töövihik. Koolibri

Tiia Toomet (1995). Me elame ajaloos. Eesti ajaloo töövihik 5. klassile. Tallinn: Koolibri

Õppekava rakendamiseks vajalikku õpikeskkonda kujundades on oluline kasutada õppematerjale, mis aitavad õpitavat illustreerida, seostada, täiendada ja rakendada. Õppekava rakendamist toetavad veebilehed:

www.ajapaik.ee

www.ra.ee/fotis

www.ra.ee/fis

www.tunneomaajalugu.ee

Keelekümbelprogramm. Innove: <http://kke.innove.ee/images/failid/pdf/toolehed/Ajalugu1-66.pdf>

Marju Kõivupuu, Malle Rütli. Keelekliik. Kultuurikliik: https://www.keelekliik.ee/et/learningsessions/KUL01_et/openDemo

www.miksike.ee

Ajaloo algõpetus			
Ajaarvamine ja ajalooallikad			
Ajaarvamine (10 tundi)			
1. Mis on ajalugu?			
Alateemad ja märksõnad: ajalooteadus, ajaloolane, arheoloog, ajalugu kui õppeaine, minevik, olevik, tulevik, ajaloomuistis			
Õpitulemused	Õppetegevus	Üldpädevused, lõiming, läbivad teemad	Kontroll ja hindamine
Õpilane: 1) seletab oma sõnadega, mida tähendab mõiste <i>ajalugu</i> ; 2) selgitab, millega tegeleb ajaloolane ja millega arheoloog; 3) toob näiteid ajaloosündmuste, raamatute, filmide kohta; 4) toob näiteid vanade esemete ja ajaloomuististe kohta oma kodukandis.	1. Ajurünnak. Mis on ajalugu? Võib panna kirja kõik või vestelda kõigest, mis seostub ajaloo mõistega. Vihikusse võib valmida mõtteämblik või märksõnaskeem mõistega <i>ajalugu</i> . 2. Õpetaja selgitus. Mis on ajalugu, miks seda koolis õpitakse? Millega tegelevad ajaloolane ja arheoloog? Näited: raamatud, filmid 3. Tööleht tabeliga. Keskel on märksõna, vasakule poole läheb vana ese, paremale poole uus ese (võib teha paaris). Pärast korraldatakse klassis arutelu. 4. Õpetaja tutvustab oma kodust kaasa võetud vanimat eset. Analoogne	Pädevused: 1) kultuuriline identiteet – õpilane väärtustab ajaloomuistiseid oma kodukohas; 2) sotsiaalne pädevus – õpilane teeb koostööd paarilisega; 3) suhtluspädevus – õpilane väljendab ennast selgelt ja asjakohaselt. Läbivad teemad: 1) elukestev õpe ja karjäär – ajaloolase, arheoloogi elukutse; 2) tehnoloogia ja innovatsioon – vanad esemed, tänapäevased esemed, asjade areng, innovatsioon. Lõiming: eesti keel – ajaloolased raamatud, filmid jne	1. Arutelu töölehe põhjal 2. Tunni lõpus ütleb iga laps lause, mida ta tunnis õppis (mis on ajalugu, muistis vms). Võib teha mänguliselt (visata pall või hernekotike). 3. Koduseks tööks jääb järele uurida, mis on sinu kodus kõige vanem asi. Kõige vanemast asjast joonistatakse pilt ning kirjeldatakse oma joonistatud eset 5 lausega. Kes soovib ja kel on võimalik, võtab oma asja kaasa. Näide: http://kke.innove.ee/images/failid/pdf/toolehed/Ajalugu1-66.pdf (lk 3)

	ülesanne jääb lastel kodus teha.		
Õppematerjalid			
1. Tööleht. Vana/märksõna/uus (nt vakk/ese/nutitelefon) 2. Piret Õunapuu (2015). 101 Eesti vana aja asja. Varrak 3. Filmiklippe ajaloolistest filmidest („Viimne reliikvia“, „Kevade“ vms) 4. Aluseks võib võtta Eesti Vabariigi riiklikud pühad või tähtpäevad 5. Võib võtta kasutusele õpimapi või ajaloo vihiku 6. Karolina Antons, Terje Hallik. Eesti ajaloo õpik 5. klassile. Pääsukese lend läbi ajaloo, lk 6–9			
2. Asjade elulood			
Õpitulemused	Õppetegevus	Üldpädevused, lõiming, läbivad teemad	Kontroll ja hindamine
Õpilane: 1) mõtestab ajaloolise keskkonna kujunemist; 2) mõistab, et igaüks on võimeline kirjutama ajalugu.	1. Õpilased tõmbavad loosiga endale esinemisjärjekorra. 2. Iga laps saab tutvustada/rääkida oma vanimast esemest, teised panevad vihikusse pealkirjaks „Vanad asjad“ ning kirjutavad asja nimetuse nummerdatuna üles. 3. Pärast ettekandeid toimub uus loosimine. 4. Õpilane sai endale numbri, vihikus seisab selle numbri taga kellegi asi. Numbriga saanud laps peab andma tagasisidet või ütlema ühe lause, mis selle õpilase ettekandest talle meelde jäi, mis oli huvitav või meeldis.	Lõimig: 1) eesti keel – eneseväljendusoskus, esinemisjulguse kujundamine, kuulamisoskus; 2) kunst – vanima eseme joonistamine. Pädevus: suhtluspädevus – õpilane suudab end selgelt ja asjakohaselt väljendada, loob kirjaliku teksti. Läbivad teemad: 1) kultuuriline identiteet – õpilane väärtustab omakultuuri; 2) teabekeskkond – õpilane mõistab, et meid ümbritsevatel asjadel on oma lugu.	1. Õpilane tutvustab oma eset. 2. Kui tehakse töölehe peale, võib klassi üles seada näituse „Meie vanimad esemed“. 3. Õpilane annab tagasisidet kaasõpilase esinemise kohta. Alternatiiv Võib moodustada rühmad ning täita rühmas tähetabeli. Õpilased loetlevad oma rühmas asju, mis võiksid olla mälestusesemed. Seejärel kirjutavad nad iga algustähe juurde vähemalt ühe mälestuseseme nimetuse. Näide: http://kke.innove.ee/images/failid/pdf/toolehed/Ajalugu1-66.pdf (lk 1)

	<p>Alternatiiv Võib moodustada rühmad ning täita rühmas tähetabeli. Õpilased loetlevad oma rühmas asju, mis võiksid olla muistised või mälestusesemed. Seejärel kirjutavad nad iga algustähe juurde vähemalt ühe muistise või mälestuseseme nimetuse. Näide: http://kke.innove.ee/images/failid/pdf/tolehed/Ajalugu1-66.pdf (lk 1)</p>		
<p>Õppematerjalid</p> <p>1. Tööleht koduse tööga (või vihik) 2. Õpilaste kodust kaasa võetud vanimad esemed 3. Tähetabel (ruudustik)</p>			
<p>3. Aja mõõtmine Alateemad ja märksõnad: sajand, aastatuhat, enne Kristuse sündi (eKr), peale Kristuse sündi (pKr)</p>			
Õpitulemused	Õppetegevus	Üldpädevused, lõiming, läbivad teemad	Kontroll ja hindamine
<p>Õpilane: 1) kirjeldab oma sõnadega, kuidas mõõdeti vanasti aega; 2) kasutab kontekstis aja mõistega seonduvaid sõnu ja lühendeid <i>sajand, aastatuhat, eKr, pKr</i>; 3) moodustab ajalooalaseid küsimusi.</p>	<p>1. Häälestuseks luuletus või laul 2. Vestlus ajast, kuidas vanasti aega mõõdeti (veekell, päikesekell, liivakell, kalendrid). Kindlasti näitlikustada. 3. Teksti lugemine: 1) loe lõik; 2) moodusta küsimus;</p>	<p>Lõiming: 1) eesti keel – funktsionaalne lugemine, küsimuste moodustamine ja neile vastamine; luule; 2) muusikaõpetus – laulu sõnumi mõistmine, kuidas muusika toetab luuletuse sõnumit; 3) matemaatika – aja mõõtmine, arvkiir.</p>	<p>Õpilane: 1) moodustab ajalooalaseid küsimusi, vastab neile; 2) määrab sajandeid, aastatuhandeid.</p>

	<p>3) nimeta vastaja.</p> <p>4. Õpetaja tutvustab ajajoont, märgib peale Kristuse sünni ja selgitab, mis on tänapäevase ajaarvamise alus.</p> <p>5. Sajandite, aastatuhandete määramine (tööleht)</p>	<p>Pädevus: matemaatikapädevus – ajaarvamine</p> <p>Läbiv teema: kultuuriline identiteet – Kristuse sünni kui ajaarvamise alus, erinevad sündmused eri rahvastel ajaarvamise alusena</p>	
<p>Õppematerjalid</p> <p>1. Laulu „Aeg“ Nele-Liis Vaiksoo ja Ivo Linna esituses võib kuulata https://www.youtube.com/watch?v=J-J9jdOmcm0. Laulu sõnade autor on Jaan Kaplinski</p> <p>2. Esitlus. Aja mõõtmine: http://www.slideshare.net/Jarveotsaajalugu/aja-mtmine</p> <p>3. Karolina Antons, Terje Hallik. Eesti ajaloo õpik 5. klassile, lk 26–29; töövihik lk 24–25</p> <p>4. Milvi-Martina Piir. Inimesed ajas. Ajalooõpik 5. klassile. I osa, lk 12–15</p> <p>5. Andres Adamson, Einar Värä. Ajalugu 5. klassile, lk 20–21</p> <p>6. Tööleht aastaarvudega, et laps saaks harjutada sajandite ja aastatuhandete määramist</p>			
<p>4. Aastatuhandete, sajandite määramine, daatumite ajajoonele kandmine Alateemad ja märksõnad: ajatelg ehk ajajoon. Kuidas ja miks jagatakse ajalugu?</p>			
Õpitulemused	Õppetegevus	Üldpädevused, lõiming, läbivad teemad	Kontroll ja hindamine
<p>Õpilane:</p> <p>1) selgitab, mis on ajajoon ehk ajatelg ja miks seda kasutatakse;</p> <p>2) mõistab, et ajaloo jagamine on tinglik ning ajaloolased teevad seda selleks, et lihtsustada ajaloo uurimist,</p> <p>3) jagab ajalugu perioodideks (kujuneb</p>	<p>1. Tahvlil on ajajoon. Interneti järgi võib tutvustada, kuidas ajajoont erineval viisil kujutada saab.</p> <p>2. Õpilased joonistavad ise ajajoone (parim on ruuduline A4 paber), märgivad peale Kristuse sünni, vanade kreeklaste ja roomlaste ning islamiusuliste ajaarvamise sündmused ja daatumid.</p>	<p>Pädevused:</p> <p>1) matemaatikapädevus – õpilane kasutab matemaatikale omaseid sümboleid ning meetodeid;</p> <p>2) õpipädevus – ajatelg kui oluline ajaloomõiste, selle kasutamine;</p> <p>3) digipädevus – õpilane koostab digivahenditega ajajoone.</p> <p>Lõiming:</p>	<p>Õpilane:</p> <p>1) joonistab ajajoone, kannab sellele aastaarvud;</p> <p>2) järjestab ajaloo perioode;</p> <p>3) arvutab, palju aega on mingist sündmusest möödunud;</p> <p>4) joonistab oma elu ajatelje ning kirjutab iga eluaasta kõrvale need sündmused, mida peab oma elus tähtsaks.</p> <p>Näide: Milvi-Martina Piir. Inimesed ajas. Ajaloo</p>

<p>arusaam ajaloolise keskkonna kujunemisest).</p>	<p>3. Õpetajal on valitud daatumeid ajaloo erinevatest perioodidest – sajandite määramine ja ajateljele kandmine.</p> <p>4. Arvutatakse, kui palju aega on teatud sündmusest möödunud. Kuidas tuleb arvutada siis, kui sündmus toimus eKr, ja kuidas siis, kui sündmus toimus pKr?</p> <p>5. Õpetaja selgitab, miks jagatakse ajalugu perioodideks (sedelid, asetab ajajoone peale). Ka koolis õpime ajalugu perioodide kaupa.</p> <p>6. Kodus kujundavad õpilased oma elu ajatelje.</p>	<p>1) matemaatika – arvkiire joonistamine; 2) infotehnoloogia – ajajoone loomine. Lisada saab sinna nii pildi-, teksti- kui ka videofaile: www.dipity.com.</p> <p>Näidisülesanne: teha ajajoon, kus on olemas järgmised sündmused: õpilase sünniaasta, Eesti iseseisumine, kodulinna rajamine vms.</p>	<p>töövihik 5. klassile I osa, lk 9 Karolina Antons, Terje Hallik. Eesti ajaloo töövihik 5. klassile, lk 29</p>
<p>Õppematerjalid</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tahvlil ajajoon 2. Kraadiklaas näitlikustamiseks 3. Sedelid ajaloo perioodidega 4. Sedelid ajaloo sündmustega 5. Karolina Antons, Terje Hallik. Eesti ajaloo töövihik 5. klassile, lk 26–29 6. Milvi-Martina Piir. Inimesed ajas. Ajalooõpik 5. klassile. I osa, lk 14–15 7. Andres Adamson, Einar Värä. Ajalugu 5. klassile, lk 22–23 8. Ajaloo perioodid: http://www.slideshare.net/SirleReinholm/ajaloooperioodid 			
<p>5. Kordamistund Alateemad ja märksõnad: sajandite määramine; minu elu ajateljel</p>			
<p>Õpitulemused</p>	<p>Õppetegevus</p>	<p>Üldpädevused, lõiming, läbivad teemad</p>	<p>Kontroll ja hindamine</p>

<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tutvustab oma elu ajajoone järgi; 2) paigutab sündmused õigesse ajalooajalooperioodi; 3) määrab sajandi ja aastatuhande Rooma numbrite järgi. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tahvlil on sedelid ajaloo perioodidega, õpilane peab järjestama need õigesti. 2. 2–3 õpilast tutvustavad oma elu ajatelge (ülejäanud ajateljed korjab õpetaja hindamiseks). Õpilased võivad ka neljastes rühmades oma elu sündmustest kõnelda. <p>3. Mäng:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tahvlilt võetakse ajalooajalooperioodide sedelid – viis last peavad end järjestama nii, nagu ajalooajalooperioodid õiges järjekorras on; 2) teised õpilased tõmbavad endale sedelid sündmustega erinevatest ajalooajalooperioodidest ning peavad end paigutama õige ajalooajalooperioodi alla; 3) kontroll: kas paigutasid end õigesse ajalooajalooperioodi, mis sajandil, mis aastatuhandel sündmus toimus; 4) sedelid asetatakse „õpetaja nätsuga” seinale; 5) samade aastaarvude sajandid määratakse Rooma numbritega. 	<p>Lõiming: matemaatika – sajandite määramine, arvutamine, kui palju on ühest sündmusest möödunud; Rooma numbrid</p> <p>Pädevused:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) õpipädevus – õpilane suudab kasutada õpitut praktilistes ülesannetes; 2) enesemääratluspädevus – õpilane suudab hinnata oma teema omandatust; 3) digipädevus – õpilane kinnistab oma teadmisi digikeskkonnas. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Õpetaja hindab kõigi õpilaste tööd „Minu ajatelg“. 2. Lapsed paigutavad end õigesse ajalooajalooperioodi ning määravad sajandi ja aastatuhande; pärast määratakse sajandid ka Rooma numbritega.
--	--	--	---

Õppematerjalid

1. Ajalooperioodide sedelid
2. Sedelid sündmustega erinevatest ajalooajalooperioodidest
3. Töölehed kontrolliks, kas lapsed oskavad sajandeid määrata ning kasutada lühendeid *eKr* ja *pKr*
4. Karolina Antons, Terje Hallik. Eesti ajaloo töövihik 5. klassile, lk 26
5. Andres Adamson, Einar Värä. Ajalugu 5. klassile, lk 24
6. Siin saab harjutada sajandite määramist interaktiivselt: <http://koolielu.ee/waramu/view/1-f5d3e08342ad0c73f907d305e73e16d771ba34a2>

7. Helle Ruusmaa. Pilk ajalukku. 5. klassi ajaloo töövihik, lk 20–21

6. Tunnikontroll: sajandite määramine, datumite ajajoonele kandmine, arvutamisesanded: mitu aastat on möödunud sündmusest

Õpitulemused	Õppetegevus	Üldpädevused, lõiming, läbivad teemad	Kontroll ja hindamine
Õpilane: 1) määrab sajandeid ja aastatuhandeid; 2) paigutab sündmused ajajoonele; 3) arvutab, kui palju on möödunud mingist sündmusest.	1. Sedelid ajaloosündmustega. Õpilane tõmbab sedeli ja püüab paigutada selle õigesse ajalooperioodi tahvlil. 2. Kui tundub, et lapsed oskavad sajandeid määrata võib teha tunnikontrolli, saab välja selekteerida, kellega on individuaalselt vaja tegelda. 3. Kaasõpilase tööd võib parandada ka teine õpilane. Õpetaja toetab ja abistab, kus vaja.	Lõiming: matemaatika – arvuta, mitu aastat on vahet sinu ja keiser Augustuse sünni vahel. Mitu aastat tagasi algas Eesti Põhjasõda vms. Pädevused: 1) matemaatikapädevus – õpilane kasutab matemaatikat ajaloos; 2) enesemääratluspädevus – õpilane suudab hinnata oma teema omandatust.	Tunnikontroll: sajandite määramine, lühendite <i>eKr</i> ja <i>pKr</i> kasutamine. Tunnikontrolli hindab kaaslane.

Õppematerjalid

1. Sedelid ajalooperioodidega ja sündmustega
2. Tööleht teadmiste kontrolliks
3. Karolina Antons, Terje Hallik. Eesti ajaloo töövihik 5. klassile, lk 28
4. Helle Ruusmaa. Pilk ajalukku. 5. klassi ajaloo töövihik, lk 20–21

7. Kuidas elati kiviajal?

Õpitulemused	Õppetegevus	Üldpädevused, lõiming, läbivad teemad	Kontroll ja hindamine
Õpilane: 1) kirjeldab minevikuinimeste elu;	1. Võib alustada ristsõnaga, kust õpitud mõisteid kasutades tuleb välja tunni teema „Kiviaeg“.	Läbiv teema: keskkond ja jätkusuutlik areng – esimesed inimesed minu kodukandis, kodukoha jätkusuutlikkus.	1. Õpilane koostab märksõnaskeemi. 2. Lumepallimeetod aitab tunnis õpitu

<p>2) nimetab kiviaja tähtsamaid leiukohti Eestis.</p>	<p>2. Loetakse katkend raamatust „Nupumees Ati”.</p> <p>3. Õpetaja jutustab elust kiviajal rohke näitmaterjaliga. Õpilased koostavad õpetaja jutustuse põhjal ja õpetaja toel märksõnaskeemi kiviaja kohta Eesti. Võib kasutada ka Marju Kõivupuu jutustust: https://www.keeleklikk.ee/et/learningsessions/KUL01_et/openDemo.</p> <p>4. Mäng:</p> <p>1) ütle üks kiviajaga seotud mõiste, tegevus ja teadmine ning viska pall kaaslasele, kes saab oma mõtte öelda;</p> <p>2) lumepallimeetod tagasiside saamiseks. Pane mõte kirja ja saadan edasi. Teise mõte juhib minu mõtet edasi. Võib kasutada lehti, hiljem saab need kleepida vihiku vahele või panna õpimappi.</p>	<p>Pädevused:</p> <p>1) õpipädevus – õpilane kasutab õpitud tekstiloomes, hangib infot audiovisuaalsest materjalist;</p> <p>2) suhtluspädevus – õpilane väljendab end selgelt ja asjakohaselt.</p> <p>Lõiming: eesti keel – ajalookirjandus; lausete sõnastamine kirjalikult õpitu kohta</p>	<p>ümbär sõnastada.</p>
<p>Õppematerjalid</p> <p>1. Elar Kuus (1980). Nupumees Ati. Tallinn: Eesti Raamat</p> <p>2. Ühe minuti loeng. Kas kiviajal Eesti aladel elanud inimesed jõid piima? http://novaator.err.ee/v/uhe_minuti_loeng/eaf7f5fb-f5ad-4c6a-97b2-c615885af281</p> <p>3. Karolina Antons, Terje Hallik. Eesti ajaloo õpik 5. klassile, lk 30–32</p> <p>4. Andres Adamson, Einar Värä. Ajalugu 5. klassile, lk 25–29</p> <p>5. Milvi-Martina Piir. Inimesed ajas. Ajalooõpik 5. klassile. I osa, lk 14–15</p> <p>6. Muinasaeg Eestis (saab pilte kasutada): http://www.slideshare.net/nataljadovgan/muinasaeg-eestis-12607675</p> <p>7. Keeleklikk. I. Muinasaeg: https://www.keeleklikk.ee/et/learningsessions/KUL01_et/openDemo</p>			
<p>8. Elu kiviajal</p>			

Töö atlase ja kontuurkaardiga			
Õpitulemused	Õppetegevus	Üldpädevused, lõiming, läbivad teemad	Kontroll ja hindamine
<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kasutab ajalooatlast; 2) kannab kontuurkaardile Eesti kiviaja tähtsaimad arheoloogilised leiukohad; 3) toob esile olulisima kiviaja kohta; 4) orienteerub ajas ning tunneb ära esemed, mis ei sobi kiviaega. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Töö kaardiga. Selgitatakse, mis on ajalooatlas, ning õpitakse, kuidas sellega tööd teha. Kontuurkaardi täitmine: kaardile kantakse Kunda, Pulli. Märgitakse ära, kus asub õpilaste kodukoht ja mis ajast pärinevad esimesed jäljed inimasustusest õpilaste kodukandis. 2. Teemantluuletus „Kiviaeg“ 3. Kunstnik on joonistanud pildi Eesti esimeste elanike asulapaigast, kuid teinud sealjuures palju vigu. Punasega tuleb värvida asjad, mida 8000–9000 aastat tagasi siin elanud inimestel veel ei olnud. Näide: Tiia Toomet. Me elame ajaloos. Eesti ajaloo töövihik 5. klassile, lk 25. 	<p>Pädevus: õpipädevus – õpilane suudab organiseerida õppimiseks vajaminevat teavet; leiab kaardilt infot.</p> <p>Lõiming:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) geograafia – informatsiooni leidmine kaardilt; 2) eesti keel – loovülesanne: teemantluuletus. <p>Läbiv teema: keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng – kujuneb arusaam, et eluolu on pidevas muutumises ja enamiku muutusi põhjustab inimene ise (oma soovide ja vajadustega); unustada ei või ka inimesest sõltumatuid põhjusi (nt kliima muutumisest tingitud).</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kontuurkaardi täitmine 2. Teemantluuletus „Kiviaeg“ 3. Õpilane leiab pildilt üles esemed, mis ei sobi kiviaega. 4. Võib teha Venni diagrammi ning võrrelda elu kiviajal ja tänapäeval.
<p>Õppematerjalid</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ajaloo atlas põhikoolile (2000). Regio 2. Kontuurkaart paljundatuna 3. Karolina Antons, Terje Hallik. Eesti ajaloo töövihik 5. klassile, lk 31 4. Kiviaja pilt, kuhu kunstnik on teinud palju vigu (pildil on asjad, mis ei sobi kiviaega) 5. Tiia Toomet. Me elame ajaloos. Eesti ajaloo töövihik 5. klassile, lk 25 			
<p>9. Muuseumis käik: esimesed inimesed ja muistised minu kodukandis Oma koduloomuuseumis, maakonnamuuseumis või koolimuuseumis käik (hea, kui saaks võtta muuseumitunni)</p>			

Õpitulemused	Õppetegevus	Üldpädevused, lõiming, läbivad teemad	Kontroll ja hindamine
<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kirjeldab, millal jõudsid esimesed inimesed meie kodukanti ning mida nad siin tegid; 2) nimetab vanimaid muistiseid oma kodukandis; 3) kirjutab teksti, milles väljendub järeltunde ja seoste loomise oskus; 4) kujundab oma seisukoha muuseumitunni kohta, põhjendab seda. 	<p>Muuseumis käik. Giidi jutustus + praktiline tegevus (midagi muinasaegset, nt kivil terade jahvatamine jahuks, ehete valmistamine vms)</p>	<p>Pädevused:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) väärtuspädevus – õpilane väärtustab kodukoha kultuuripärandit; 2) õpipädevus – muuseum kui õpikeskkond; õpilane kasutab muuseumikeskkonda oma teadmisi ja oskusi analüüsides. <p>Lõiming:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) eesti keel – jutukese koostamine muuseumis käigu põhjal; 2) kunst – pildi joonistamine muuseumis käigu põhjal. <p>Läbivad teemad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) teabekeskond – muuseum kui allikakogu; 2) keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng – kujuneb arusaam, et eluolu on pidevas muutumises ning enamiku muutusi põhjustab inimene ise (oma soovide ja vajadustega); unustada ei saa ka inimesest sõltumatuid põhjusi (nt kliima muutumisest tingitud). 	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kirjutab jutukese ja joonistab pildi „Vanimad muistised minu kodukandis” või „Esimesed inimesed minu kodukandis”; 2) võib kirjutada artikli kooli lehte.
<p>Õppematerjalid</p> <p>Lastele on kaasa antud lehed, millel on suunavad küsimused, mille alusel nad kirjutavad kodus vihikusse üheleheküljelise jutukese teemal „Vanimad muistised minu kodukandis" ning joonistavad ka pildi. Jutuke kirjutatakse selle põhjal, mida muuseumis kuulti.</p> <p>Siin on abistavad lause algused ja küsimused.</p> <p>Vanimad muistised minu kodukandis on</p> <p>Need on umbes (kui vanad)</p>			

Inimesed, kes siin elasid, olid (kas rändava või paikse eluviisiga).
 Nad tegelesid (millega?)
 Mis loomi kütiti?
 Mis muistiseid veel siitkandist leitud on? Kes ja miks end ehtisid? Millega end ehati?
 Veel huvitavaid mõtteid, mis sulle meelde jäid.
 Sinu hinnang muuseumitunnile (mis eriti meeldis või ei meeldinud).

10. Eestlaste eluolu muinasajal

Lisatud tunnikava

Õpitulemused	Õppetegevus	Üldpädevused, lõiming, läbivad teemad	Kontroll ja hindamine
<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kirjeldab eestlaste eluolu muinasajal; 2) toob näiteid muistsete eestlaste tegevusalade kohta; 3) väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Katkend Jaak Sarapuu raamatust „Uru kummalised seiklused muistses Eestis” (lk 151–153) 2. TTS-meetod (tean, tahan teda, sain teada). Õpilased täidavad kaks tabeli esimest lahtrit teemal „Eestlaste eluolu muinasajal“. 3. Vaadatakse kaheosalist videot „Eestlaste eluolu muinasajal”: https://www.youtube.com/watch?v=Ri7UQmVMqvc 4. Täidetakse tabeli viimane lahter „Sain teada“ kahes osas: kahe videolõigu vahel ja viimase lõpus. Järgneb arutelu. 5. Õpilased illustreerivad oma tabeli. 	<p>Lõiming:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) eesti keel – õpilane loeb ajalookirjandust, moodustab ajalooküsimusi; kirjutab TTS-tabeli põhjal empaatiajutukese „Kui ma oleksin elanud muinasajal”; äratatakse lugemishuvi; 2) kunst – õpilane illustreerib oma teadmisi eestlaste eluolust muinasajal. <p>Pädevused:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) õpipädevus – õpilane suudab hankida vajaminevat teavet videolõigust; analüüsib ning süstematiseerib olemasolevaid teadmisi ja uut infot; 2) väärtuspädevus – õpilane tajub ja väärtustab oma seotust eestlaste kultuuripärandiga; 3) suhtluspädevus – õpilane suudab end selgelt ja asjakohaselt väljendada, asetab end muinaseestlase rolli ning loob teksti ajastut arvestades. 	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) täidab TTS-tabeli; järgneb vestlus, arutelu; 2) lahendab empaatiaülesande: kirjutab jutukese „Kui ma oleksin elanud muinasajal” ning illustreerib selle (saab panna kontrolltööhinde).

		Läbivad teemad: 1) kultuuriline identiteet – õpilane mõistab, et eestlaste kultuur on ajaloo vältel muutunud; kujuneb õpilase kultuuriteadlikkus; 2) teabekeskond – õpilane leiab internetist infot, mõtleb kriitiliselt (nii võis olla, allikaid on vähe), teeb järeldusi ja loob seoseid nähtule tuginedes.	
Õppematerjalid 1. Jaak Sarapuu (1991). Uru kummalised seiklused muistses Eestis. Tallinn 2. TTS-tabel paljundatuna või tehakse vihikusse 3. Eestlaste eluolu muinasajal: https://www.youtube.com/watch?v=Ri7UQmVMqvc			

Ajalooallikad (8 tundi) 1. Ajalooallikad: suuline, esemeline, kirjalik, audiovisuaalne Õpetajale lugemiseks: http://www.sirp.ee/s1-artiklid/c7-kirjandus/ajalugu-tuleb-puuda-motestada/ http://eestietnologia.weebly.com/varaseimad-allikad.html			
Õpitulemused	Õppetegevus	Üldpädevused, lõiming, läbivad teemad	Kontroll ja hindamine
Õpilane: 1) nimetab ja liigitab ajalooallikaid; 2) kasutab kontekstis ajalooallikatega seonduvaid mõisteid: kirjalik allikas, suuline	1. Vestlus teemal „Mis võivad olla ajalooteadmiste allikaks?“ 2. Esitus , mille käigus valmib lastel vihikusse neljalahtriline tabel (või paljundatud tööleht) „Suulise ajalooallika ilmestamiseks“.	Läbiv teema: kultuuriline identiteet – õpilane väärtustab oma kultuuri. Lõiming: 1) muusikaõpetus – regivärsiline rahvalaul;	1. Tabel ajalooallikate kohta 2. Suuline arutelu ajalooallikate tähtsusest; ajalooallikate usaldusväärsus

<p>allikas, esemeline allikas, audiovisuaalne allikas, muuseum, arhiiv.</p>	<p>Regivärsiline rahvalaul: https://www.keeleklikk.ee/et/learningsessions/KULO1_et/openDemo Audiovisuaalne ajalooallikas näitena, nt Eesti Kultuurifilmi „Eesti algkool 1939“: https://www.youtube.com/watch?v=0isf3jpllrE</p> <p>3. Õpilased lisavad näiteid ajalooallikate kohta. Kus ajalooallikaid hoitakse ja kes nendega töötavad? Pilte muuseumist, arhiivist</p> <p>4. Mäng. Ütlen ajalooallika, sina pead ütleva, mis liiki see on (pall, hernekotike).</p> <p>5. Kodus lisatakse igasse lahtrisse veel kaks näidet ning illustreeritakse need.</p>	<p>2) kunst – ehituskunst, maalid ajalooallikana; 3) eesti keel – muistendid, vanasõnad, legendid, müüdid.</p> <p>Pädevused: 1) õpipädevus – õpilane oskab õpitud süstematiseerida ja kasutada; 2) digipädevus – õpilane mõistab, et digivahenditega saab leida ja säilitada infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust.</p>	<p>3. Suuline tagasiside mänguna</p>
<p>Õppematerjalid</p> <p>1. Ajalooallikad: http://www.slideshare.net/uhisgum/ajalooallikad-14358231 http://www.slideshare.net/nataljadovgan/muinasaeg-eestis-12607675?next_slideshow=1 http://miksike.ee/docs/elehed/5klass/5eestimaa/5-5-1-2.htm</p> <p>2. Regivärsiline rahvalaul: https://www.keeleklikk.ee/et/learningsessions/KULO1_et/openDemo</p> <p>3. Karolina Antons, Terje Hallik. Eesti ajaloo õpik 5. klassile, lk 10–13; töövihik, lk 8–10</p> <p>4. Andres Adamson, Einar Värä. Ajalugu 5. klassile, lk 9–12</p> <p>5. Milvi-Martina Piir. Inimesed ajas. Ajalooõpik 5. klassile. I osa, lk 16–19</p>			
<p>2. Kuidas arheoloog töötab? Esemelised allikad</p>			
<p>Õpitulemused</p>	<p>Õppetegevus</p>	<p>Üldpädevused, lõiming, läbivad teemad</p>	<p>Kontroll ja hindamine</p>
<p>Õpilane:</p>	<p>1. Arheoloogia – muinasteadus;</p>	<p>Läbiv teema: elukestev õpe ja karjäär</p>	<p>1. Ristsõna koostamine sõnaga <i>arheoloog</i></p>

<p>1) selgitab oma sõnadega, mis on arheoloogia ja kes on arheoloog; 2) selgitab, mis on eksperimentaararheoloogia; 3) kirjeldab arheoloogi rollis eseme lugu.</p>	<p>arheoloogide töö. Õpilased vaatavad videolõiku, kuidas arheoloogid töötavad. Milliste ajalooallikate liikidega nad tegelevad?</p> <p>2. Lahendatakse empaatiaülesanne.</p> <p>a) Üks õpilane on arheoloog. Ta võtab kastist eseme ja mõtleb, millest see on valmistatud, kust see on pärit, miks see ese võib olla kellelegi tähtis.</p> <p>b) See, kellele ese kuulub, täiendab arheoloogi selgitust.</p> <p>c) Mis on arheoloogi elukutses põnevat, rasket? Kas sinust võiks saada arheoloog? Põhjenda.</p> <p>3. Eksperimentaararheoloogia. „Rõuges valmib iidsete ehitusvõtete abil muinasasula“: http://menu.err.ee/v/uudised/elu/e503ce4d-e0fc-4b23-a202-e77bb002780a.</p> <p>4. Koostatakse ristsõna sõnaga <i>arheoloog</i> (võib jääda koduseks tööks).</p>	<p>– ajaloolase, arheoloogi elukutse</p> <p>Pädevused:</p> <p>1) väärtuspädevus – õpilane väärtustab oma rahva kultuuripärandit; eksperimentaararheoloogia kui vaba aja veetmise viis, ümberkehastumismängud (LARP);</p> <p>2) suhtluspädevus – õpilane suudab end selgelt ja asjakohaselt väljendada, kasutab ajaloomõisteid kontekstis.</p> <p>Lõiming: eesti keel – töö sõnavaraga, võõrsõnad, ristsõna koostamine</p>	<p>2. Empaatiaülesanne „Olen arheoloog“. Õpilane kirjeldab arheoloogi rollis eseme lugu.</p>
<p>Õppematerjalid</p> <p>1. Iga õpilane on kooli kaasa võtnud ühe väiksemat sorti eseme, mis on lapsele tähenduslik, millel on oma lugu ning mis mahub õpetaja näidatud karpi või kirstu. Tunni alguses kogub õpetaja kõik esemed oma kasti.</p> <p>2. Õpetajale „Arheoloog“: file:///C:/Users/Kasutaja/Downloads/Arheoloog_EST%20T.pdf</p> <p>3. Arheoloogilised kaevamised Haapsalus: https://www.youtube.com/watch?v=1-XjipKQU38</p> <p>4. Rõuges valmib iidsete ehitusvõtete abil muinasasula: http://menu.err.ee/v/uudised/elu/e503ce4d-e0fc-4b23-a202-e77bb002780a</p> <p>5. Karolina Antons, Terje Hallik. Eesti ajaloo õpik 5. klassile, lk 18–21</p> <p>6. Milvi-Martina Piir. Inimesed ajas. Ajalooõpik 5. klassile. I osa, lk 20–23</p>			

7. Andres Adamson, Einar Värä. Ajalugu 5. klassile, lk 12

8. Arheoloog Mati Mandel. Õpetaja valib sobiva lõigu, et ilmestada arheoloogi tööd: <https://www.youtube.com/watch?v=Xb-JVQOnvk8>

3. Eesti vanad asjad kõnelevad

Lisatud tunnikava

Õpitulemused	Õppetegevus	Üldpädevused, lõiming, läbivad teemad	Kontroll ja hindamine
<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none">1) tunneb ning kirjeldab asju ja mõisteid, mis olid vanasti igapäevased;2) mõistab, et asjade kaudu saab vaadata minevikku;3) selgitab ja kasutab kontekstis õpetaja valitud mõisteid, nt <i>märss, harkader, kalossid, talitee, häll, pross</i> vm.	<p>1. Debora Vaarandi luuletus „Tont unkaaugus” (Piret Öunapuu. 101 Eesti vana aja asja, lk 61)</p> <p>Alternatiiv Õpetaja näitab erinevaid vana aja asju (nt kirjutussulg, sõlg, parmupill, tuleraud vms). Vestlus</p> <p>2. Siksakmeetod:</p> <ol style="list-style-type: none">1) loositakse rühmad (ekspertrühmad ja kodurühmad). Loosi aluseks võivad olla nummerdatud asjade lipikud (nt märss numbritega 1–4, kalossid 1–4 jne);2) töö ekspertrühmades paljundatud lehtede alusel (püüa viie lausega oluline edasi anda, märksõnad);3) töö kodurühmades. <p>3. Tööleht, kus tuleb asju õigete nimetustega nimetada, neid lauses kasutada, joonistada või pildilt ära tunda. Võib jääda ka koduülesandeks.</p>	<p>Lõiming:</p> <ol style="list-style-type: none">1) eesti keel – õpilane loeb ja mõistab teksti, leiab olulise ning jutustab seda teistele arusaadavalt edasi; töö sõnavaraga;2) kunst – rahvakultuur, eseme joonistamine. <p>Pädevused:</p> <ol style="list-style-type: none">1) suhtluspädevus – õpilane suudab end selgelt ja asjakohaselt väljendada;2) sotsiaalne pädevus – õpilane töötab rühmas;3) kunstipädevus – rahvakultuur;4) enesemääratluspädevus – õpilane tuleb toime rühmakaaslastele uue mõiste selgitamisega;5) õpipädevus – õpilane oskab koostöös õppida. <p>Läbivad teemad:</p> <ol style="list-style-type: none">1) kultuuriline identiteet – õpilane väärtustab omakultuuri;2) teabekeskond – õpilane mõistab, et meid ümbritsevatel asjadel on	<ol style="list-style-type: none">1. Rühmakaaslaste hinnang oma teema õpetajale2. Tööleht, kus tuleb mõiste selgitusele kirjutada järele õige mõiste, kasutada mõistet lauses ning joonistada kaks eset.

		oma lugu.	
Õppematerjalid			
1. Piret Õunapuu (2015). 101 Eesti vana aja asja. Varrak 2. Meie esivanemate töid ja tegemisi (2001). Abimaterjal lasteaedade ja algkoolide õpetajaile. Koostanud Õie Haavik. Tallinn			
4. Kroonik Läti Henrik			
Õpitulemused	Õppetegevus	Üldpädevused, lõiming, läbivad teemad	Kontroll ja hindamine
<p>Õpilane:</p> <p>1) teab, kes oli Läti Henrik ja miks ta on ajaloo oluline;</p> <p>2) selgitab, miks Henriku Liivimaa kroonika on tähtis ajalooallikas;</p> <p>3) moodustab ajalooküsimusi, kuulab, paneb kirja olulist ning jutustab seda edasi.</p>	<p>1. Õpetaja loeb katkendi Henriku Liivimaa kroonikast, sellele järgneb arutelu. Selgitatakse, mis on kroonika.</p> <p>2. Tekst kroonikakirjutaja Henrikust. Meetod: kolmeastmeline intervjuu</p> <p>3. Teemantluuletus „Läti Henrik“</p>	<p>Lõiming: eesti keel – funktsionaalne lugemine, küsimuste koostamine, aktiivne kuulamine ja jutustamine; loovülesanne: teemantluuletus</p> <p>Pädevused:</p> <p>1) suhtluspädevus – õpilane suudab end selgelt ja asjakohaselt väljendada, mõistab teabeteksti;</p> <p>2) õpipädevus – kujuneb õpioskus ise leida oluline ja seda teistele edasi anda;</p> <p>3) digipädevus – õpilane mõistab, et digivahenditega saab leida ja säilitada infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust.</p> <p>Läbiv teema: elukestev õpe ja karjäär – ajakirjanik, ajaloolane, kroonikakirjutaja, vaimulik</p>	<p>1. Kaasõpilane hindab, kuivõrd arusaadavalt infot edastatakse (kolmeastmeline intervjuu: ajalooküsimuste moodustamine, vastuste andmine ja kolmandale isikule info edastamine).</p> <p>2. Teemantluuletus „Läti Henrik“</p>
Õppematerjalid			

1. Milvi-Martina Piir. Inimesed ajas. Ajalooõpik 5. klassile. I osa, lk 88–89
2. Henriku Liivimaa kroonika
3. Õpetaja saab alla laadida Henriku kroonika ja seda näidata: <https://www.nlib.ee/henriku-liivimaa-kroonika-kasikiri-joudis-digarisse/>

5. Kuidas ajaloolane töötab?

Kirjalikud allikad

Õpitulemused	Õppetegevus	Üldpädevused, lõiming, läbivad teemad	Kontroll ja hindamine
<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) töötab kirjaliku allikaga; 2) leiab õpitu põhjal seoseid ning avaldab ja põhjendab oma arvamust; 3) mõistab, et ajaloolane uurib ja kõrvutab allikaid ning otsustab allikate põhjal. Üht sündmust võib kirja panna erinevalt, autoril on oma hoiakud ja seisukohad. Ajaloolane seletab kõike tagantjärele, lähtudes sellest, kuidas me praegu varem toimunud aru saame. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Õpetaja näitab kaasa võetud kirjalikke allikaid ning selgitab, kuidas ajaloolased nendega töötavad. 2. Iseseisev töö kirjalike allikatega. Õpetaja valib allikad (nt Henriku Liivimaa kroonikast, Johannes Renneri kroonikast, ajaleheartiklid vm), millega töötada. 3. Kontrollitakse, kuidas on leitud tekstist infot ning kuidas on seda tõlgendatud. 4. Arutelu. Õpilane mõistab, et autoril on oma seisukoht ja oma hoiakud. Tuleb olla allikakriitiline. Internetis materjali otsides peab olema kriitiline mõtleja. 	<p>Lõiming: eesti keel – funktsionaalne lugemine, allikakriitika</p> <p>Läbiv teema: teabekeskond – kujundatakse õpilase teabeteadlikkust, õpilane õpib teavet kriitiliselt analüüsima ning mõtleb internetiohtudele.</p> <p>Pädevus: emakeelepädevus – õpilane loeb erinevaid tekste ning tähtsustab kriitilise analüüsi oskust.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vastuste leidmine allikast, arutelu 2. Oma arvamuse avaldamine ja selle põhjendamine (nii töötab ajaloolane kirjalike allikatega)

Õppematerjalid

1. Õpetajal on tunnis kaasas kõikvõimalikke kirjalikke allikaid: pass, põhiseadus, raamat, ajaleht, piibel, päevik jne
2. Henriku Liivimaa kroonika
3. Milvi-Martina Piir. Inimesed ajas. Ajalooõpik 5. klassile. I osa, lk 88–89; töövihik, lk 74–75
4. Karolina Antons, Terje Hallik. Eesti ajaloo töövihik 5. klassile, lk 13–14

5. Helle Ruusmaa. Pilk ajalukku. 5. klassi ajaloo töövihik, lk 13

6. Kuidas ajaloolane töötab?

Audiovisuaalsed allikad

Õpitulemused	Õppetegevus	Üldpädevused, lõiming, läbivad teemad	Kontroll ja hindamine
<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none">1) leiab audiovisuaalsest allikast infot;2) kirjeldab õpilaste elu nõukogude ajal ning võrdleb seda tänapäevase koolieluga;3) selgitab, mis on dokumentaalfilm ehk tõsielufilm;4) paneb end noore ajalooürija rolli ning kirjeldab oma vanemate ja/või vanavanemate kooliaega (suuline ajalooallikas – mälestuste kogumine).	<ol style="list-style-type: none">1. Õpilastest moodustatakse loosi teel 4–5-liikmelised rühmad. Rühmatööna koostatakse märksõnaskeem sõnaga <i>kool</i>.2. Õpetaja jutustab teemal „Vana aja kool“, et sisse juhatada filmi vaatamine ning häälestada ema- või vanaemaegse kooli teemale. Võib kasutada esitlust: http://www.slideshare.net/torbat/vana-aja-kool.3. Vana aja asjad: kool ja teadus: http://arhiiv.err.ee/vaata/vana-aja-asjad-kool-ja-teadus (3.35 minutit)4. Rühmad täidavad Venni diagrammi ning esitlevad oma kokkuvõtet.	<p>Lõiming: kunst – nõukogudeaegne mood</p> <p>Läbiv teema: teabekeskkond – kujundatakse õpilase teabeteadlikkust, õpilane õpib teavet kriitiliselt analüüsima.</p> <p>Pädevused:</p> <ol style="list-style-type: none">1) digipädevus – õpilane mõistab, et digivahenditega saab leida ja säilitada infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust;2) õpipädevus – õpilane hangib infot tõsielufilmist, korraldab usutlusi, teeb n-ö miniuurimistöid;3) sotsiaalne pädevus – õpilane teeb koostööd rühmakaaslastega.	<ol style="list-style-type: none">1. Venni diagramm rühmatööna – õpilane võrdleb nõukogudeaegset ja tänapäevast koolielu.2. Õpilane intervjuuerib oma vanemaid ja/või vanavanemaid ning kirjutab kokkuvõtte oma vanemate või vanavanemate kooliajast. Võib lasta koostada ka esitluse.

Õppematerjalid

1. Vana aja asjad. Kool ja teadus: <http://arhiiv.err.ee/vaata/vana-aja-asjad-kool-ja-teadus>
2. Õpilased Nõukogude Eestis: <http://simplebooklet.com/publish.php?wpKey=m7cRi58pT9YVZjyP6zodAu#page=13>

7. Minu kodumaakonna kultuurilugu

Õpitulemused	Õppetegevus	Üldpädevused, lõiming, läbivad teemad	Kontroll ja hindamine
<p>Õpilane:</p> <p>1) tunneb mõningaid iseloomulikke sündmusi kodukoha ja Eesti ajaloost ning seostab neid omavahel;</p> <p>2) teab mõnda ajaloolist asunit, selle tekkimise ja kujunemise põhjuseid;</p> <p>3) hindab materiaalsel keskkonda kui ajaloosündmuste peamist kandjat.</p>	<p>1. Tähemäng, võib ka paarilisega teha (oma maakonna nimi, nt Harjumaa, Võrumaa).</p> <p>2. Vestlus (mis kohad, sündmused vms seostuvad kodumaakonnaga)</p> <p>3. Õpetaja lühiülevaade kodumaakonnast (Eesti kultuuriloo õppematerjal, lk 5, Vikipeedia, maavalitsuse koduleht)</p> <p>4. Töö teabetekstide ja töölehega (paaris või rühmas). Õpetaja märgistab ülesanded, mis on 5. klassi õpilasele jõukohased, või õpilased koostavad ühe koha lühikirjelduse koos illustatsiooniga.</p> <p>5. Valmib kodumaakonna seinaleht. Paarilised või rühm tutvustavad uuritavat objekti.</p>	<p>Lõiming:</p> <p>1) eesti keel – õpilane loeb ja mõistab teksti, leiab olulise ning edastab seda teistele arusaadavalt;</p> <p>2) kunst – õpilane illustreerib kodumaakonna vaatamisväärsusi.</p> <p>Pädevused:</p> <p>1) suhtluspädevus – õpilane väljendab end selgelt ja asjakohaselt;</p> <p>2) sotsiaalne pädevus – õpilane töötab paaris/rühmas;</p> <p>3) kunstipädevus – kodupaiga kultuuriväärtuse kujutamine;</p> <p>4) õpipädevus – koostöös õppimine.</p> <p>Läbivad tegevused:</p> <p>1) kultuuriline identiteet – õpilane väärtustab ajaloomuistiseid oma kodukohas;</p> <p>2) elukestev õpe ja karjääri planeerimine – giidi elukutse;</p> <p>3) teabekeskond – õpilane mõistab, et meid ümbritsevatel ehitistel, objektidel ja paikadel on oma lugu.</p>	<p>1. Tähemäng</p> <p>2. Õpilane koostab lühikokkuvõtte või täidab töölehe ühe kodumaakonna objekti, paiga või ehitise kohta.</p> <p>3. Valmib seinaleht oma kodumaakonna kultuuriloolistest vaatamisväärsustest.</p>
<p>Õppematerjalid</p> <p>Eesti kultuuriloo õppematerjal (oma maakond): www.muis.ee</p>			
<p>8. Muuseumitund</p>			

Eesti Rahva Muuseumis (http://www.erm.ee/et/Opi/Muuseumitund/minu-asja-lugu) või mõnes teises muuseumis või arhiivis			
Õpitulemused	Õppetegevus	Üldpädevused, lõiming, läbivad teemad	Kontroll ja hindamine
<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) seletab oma sõnadega, mis on muuseum, arhiiv; 2) selgitab, kuidas saab iga inimene aidata kaasa kultuuripärandi säilimisele; 3) teab, et igal asjal on oma lugu. 	<p>Vaadatakse asju Eesti Rahva Muuseumi varasalvest ja räägitakse sellest, kuidas need on muuseumisse sattunud. Seejärel kirjeldavad õpilased küsimuslehe järgi enda kaasa võetud eset. Pärast seda tutvustab Iga õpilane rühmale oma asja ning räägib selle kohta mõne põneva loo. Koostöös valmib väljapanek.</p>	<p>Lõiming: eesti keel – funktsionaalne lugemine, küsimuste koostamine, aktiivne kuulamine ja jutustamine; loovülesanne: teemantluuletus</p> <p>Pädevused:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) suhtluspädevus – õpilane väljendab end selgelt ja asjakohaselt ning mõistab teabeteksti; 2) õpipädevus – kujuneb õpioskus ise leida oluline ja seda teistele edasi anda. <p>Läbiv teema: kultuuriline identiteet – õpilane väärtustab eesti kultuuri, mõistab kultuuri muutumist ajas.</p>	<p>Valmib süsteemne väljapanek kaasa võetud asjadest.</p>
<p>Õppematerjalid</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Muuseumisse kaasa võetud isiklik ese 2. Küsitlusleht 			
<p>8. Alternatiiv: kui ei ole võimalik muuseumi kohale minna, võib käia muuseumis või arhiivis elektroonilisi vahendeid kasutades.</p>			
Õpitulemused	Õppetegevus	Üldpädevused, lõiming, läbivad teemad	Kontroll ja hindamine
<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) nimetab üleriiklikke Eesti muuseume; 	<p>1. Õpilased saavad paari peale ühe muuseumi (nt Eesti Rahva Muuseum, Eesti Maanteemuuseum jne) ning teevad</p>	<p>Pädevused:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) digipädevus – õpilane mõistab, et digivahenditega saab leida ja 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Õpilased tutvustavad paaris oma muuseumi. 2. Õpilane liigitab töölehel (töövihikus) esemeid

<p>2) uurib ja selgitab, mida nendes muuseumides säilitatakse/uuritakse; 3) liigitab esemeid õige muuseumi alla.</p>	<p>kindlaks, kus muuseum asub ja mida seal säilitatakse või uuritakse.</p> <p>2. Paarid tutvustavad teistele oma muuseumi (hea, kui saab muuseumi avalehe seinale projitseerida).</p> <p>3. Refleksioonifaasis täidetakse tööleht tunnis räägitu põhjal.</p>	<p>säilitada infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; 2) suhtluspädevus – õpilane suudab end selgelt ja asjakohaselt väljendada.</p> <p>Läbiv teema: teabekeskond – õpilane leiab infot.</p> <p>Lõiming: 1) infotehnoloogia – teabe leidmine usaldusväärselt lehekülgedelt; 2) eesti keel – kokkuvõtte tegemine ja olulise esitamine.</p>	<p>Õige muuseumi alla.</p>
--	--	---	----------------------------

Õppematerjalid

1. Arvutiklass või tahvelarvuti; vaja on internetti
2. Tööleht või Karolina Antons, Terje Hallik. Eesti ajaloo töövihik 5. klassile, lk 12–14
3. Milvi-Martina Piir. Inimesed ajas. Ajaloo töövihik 5. klassile. I osa, lk 18–21
4. Helle Ruusmaa. Pilk ajalukku. 5. klassi ajaloo töövihik, lk 10–11

Ajaloo algõpetus

Ajaloo sündmused, ajaloolised isikud ja eluolu

Eluolu (8 tundi)

1. Eestlaste muistne vabadusvõitlus Läti Hendriku Liivimaa kroonika järgi

Mõisted: maakond, kroonika, ristiusk

Õpitulemused	Õppetegevus	Üldpädevused, lõiming, läbivad teemad	Kontroll ja hindamine
Õpilane:	1. Õpetaja annab lühikese ülevaate	Geograafia: Eesti haldusjaotuse	1. Iga õpilane paneb kirja kolm märksõna, mis

<p>1) kirjeldab mõnda minevikusündmust; 2) kasutab ajalookaarti; 3) teab, et mineviku kohta saab teavet ajalooallikatest.</p>	<p>muistsest vabadusvõitlusest või loetakse valju häälega lühikest ülevaadet vabadusvõitlusest.</p> <p>2. Pildi analüüs. Iseloomustatakse ning võrreldakse eestlaste ja ristirüütlike välimust ning relvastust.</p> <p>3. Töö kaardiga. Õpilane täidab ajalooatlase põhjal kontuurkaardi muinasmaakondade kohta ja võrdleb seda tänapäeva Eesti haldusjaotusega; toob esile, mis maakonnad on tänapäeval alles, ning märgib välja, mis muinasmaakonnas õpilane praegu elab.</p> <p>4. Suuline arutelu. Loetakse lühikest lõiku Hendriku Liivimaa kroonikast.</p>	<p>muutumine aja jooksul</p> <p>Eesti keel ja kirjandus: katkendi lugemine Läti Hendriku Liivimaa kroonikast</p> <p>Kultuuriline identiteet: rahvuslik enesemääratlus</p> <p>Tehnoloogia ja innovatsioon: keskaegne relvastus</p>	<p>talle tunnist meelde olid jäänud; selgitab märksõnu oma sõnadega.</p> <p>2. Suuline arutelu. Õpilased arutlevad omavahel, mida võisid arvata/tunda muistsed eestlased, kui neid ristida taheti; mida ristimine võis nende jaoks tähendada.</p>
<p>Õppematerjalid</p> <p>1. Ajaloo atlas põhikoolile, lk 8 2. Eesti ajaloo pöördepunktid: http://www.digar.ee/arhiiv/nlib-digar:18442 (lk 30 või lk 32) 3. Karolina Antons, Terje Hallik. Eesti ajaloo õpik 5. klassile. Pääsukese lend läbi ajaloo, lk 42–45 4. Milvi-Martina Piir. Inimesed ajas. Ajalooõpik 5. klassile. I osa, lk 86–89</p>			
<p>2. Elu keskaegses linnas Mõisted: raad, raekoda, tsunft, Hansa Liit, gild</p>			
<p>Õpitulemused</p>	<p>Õppetegevus</p>	<p>Üldpädevused, lõiming, läbivad teemad</p>	<p>Kontroll ja hindamine</p>
<p>Õpilane: 1) kirjeldab eluolu ja</p>	<p>1. Video: keskaegne linn</p>	<p>Geograafia: Eesti keskaegsete linnade ja hansalinnade märkimine kaardile</p>	<p>1. Õpilane koostab jutukese etteantud märksõnade järgi, paneb jutule pealkirja (nt jutu</p>

<p>tegevusalasid keskaegses linnas; 2) kasutab ajalookaarti; 3) leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid.</p>	<p>2. Ideekaart: keskaegne linn; õpilased kannavad videos nähtud märksõnad skeemile.</p> <p>3. TTS-meetod: õpilastele antakse lühitekst keskaegse linna elust.</p> <p>4. T-tabel. Võrreldakse tänapäeva ja keskaja linna (inimeste arv, hoonete funktsioonid, tegevusalad jms).</p> <p>5. Töö kaardiga. Kaardile märgitakse Eesti keskaegsed linnad ja eraldi värviga hansalinnad.</p>	<p>Eesti keel ja kirjandus: ideekaardi täitmine ja video vaatamine</p> <p>Teabekeskond: töö tekstiga</p> <p>Elukestev õpe ja karjääri planeerimine: keskaegsed ametid</p>	<p>koostamine õpipoisist, kes soovib saada meistriks; õpilane kasutab minavormi).</p> <p>2. Koostatakse ristsõna keskaja linnaga seotud mõistete kohta.</p>
--	--	--	---

Õppematerjalid

1. Keskaegne linn: <https://www.youtube.com/watch?v=ORfLgV6jpig>
2. Eesti keskaja linnad: <https://www.youtube.com/watch?v=QhyUI3H2qqA>
3. Keskaja Tallinna kaart: <http://www.travelandlifestylediaries.com/2014/02/panoramic-medieval-views-of-old-town.html>
4. Karolina Antons, Terje Hallik. Eesti ajaloo õpik 5. klassile. Pääsukese lend läbi ajaloo, lk 50–53
5. Milvi-Martina Piir. Inimesed ajas. Ajalooõpik 5. klassile. I osa, lk 94–97
6. Andres Adamson, Einar Värä. Ajalugu 5. klassile, lk 80–85

3. SIIT OLI PUUDU TUNNI TEEMA

Õpitulemused	Õppetegevus	Üldpädevused, lõiming, läbivad teemad	Kontroll ja hindamine
<p>Õpilane: 1) kirjeldab mineviku sündmuse ja tähtsamaid isikuid; 2) väljendab teadmisi nii</p>	<p>1. Kava koostamine. Allika põhjal koostatakse kava Põhjasõja kohta.</p> <p>2. Piltide analüüs. Kirjeldatakse Karl XII-t.</p>	<p>Kirjandus: legendid ja lood Karl XII-st</p> <p>Kunstiõpetus: analüüsitakse Karl XII pilte.</p>	<p>1. Paaristöö. Joonistatakse koomiks Karl XII olemise kohta Eestis, Laiusel.</p> <p>2. Suuline arutelu. Mis roll on ajaloos legendidel, müütidel ning lugudel? Arutletakse,</p>

suuliselt kui ka kirjalikult.	<p>3. Paaristöö. Karl XII ja Eesti. Tutvutakse legendidega Karl XII kohta – üks õpilane loeb teisele legendi ette; teine õpilane jutustab, mida kuulis.</p> <p>4. Kaart. Uuritakse, kus asub Eestis Laiuse loss.</p>	<p>Geograafia: Laiuse Eesti kaardil</p> <p>Ühiskonnaõpetus: tehakse koostööd ja suheldakse paaristöös.</p> <p>Kultuuriline identiteet: Rootsi kuninga Karl XII seos Eestiga</p>	miks legendid, lood ja müüdid tekivad. Kas õpilased ise ka teavad mõnda legendi, müüti või lugu?
-------------------------------	--	--	--

Õppematerjalid

1. Karl XII ja Eesti: <http://www.stmikael.ee/index.php/et/2-uncategorised/38-ptk-12>
<http://aerling.blogspot.com/2011/04/karl-xii-talvelaagris-laiusel.html>
2. Karolina Antons, Terje Hallik. Eesti ajaloo õpik 5. klassile. Pääsukese lend läbi ajaloo, lk 60–61

4. Kadrioru loss ja Peeter I

Õpitulemused	Õppetegevus	Üldpädevused, lõiming, läbivad teemad	Kontroll ja hindamine
<p>Õpilane:</p> <p>1) teab, et mineviku kohta saab teavet ajalooallikatest;</p> <p>2) kirjeldab minevikusündmusi ja isikuid;</p> <p>3) mõistab sündmuste ajalist järgnevust.</p>	<p>1. Ajatelg. Rühmatöö ajateljega. Õpilased paigutavad teljele Peeter I-ga seotud sündmused. Oluline on, et sündmused oleksid õiges ajalises järjekorras. Teljele saaks kanda ka pilte (nt Kadrioru loss, mille juurde märgitakse, kuidas see on Peeter I seotud).</p> <p>2. Empaatiaülesanne. Õpilased kujutlevad, et nad on ühe suure riigi valitsejad, ja arutlevad, miks soovivad valitsejad ühiskonnas ümberkorraldusi teha.</p>	<p>Kultuuriline identiteet: Vene tsaari Peeter I seos Eestiga</p> <p>Matemaatika: ajajoone täitmine</p> <p>Ühiskonnaõpetus: suuline arutelu</p>	<p>Jutu koostamine etteantud märksõnade järgi. Õpilane võib kasutada tehtud ajajoont (nt „Kui ma oleksin Vene tsaar Peeter I“).</p>

Õppematerjalid

1. Kadrioru loss: <https://www.youtube.com/watch?v=c9EsuAYmENw>
2. Peeter I: <http://rusistica.eu/venemaast/18-sajand/peeter-i/>
3. Peeter I ja Tallinn: <http://linnamuuseum.ee/peetrimaja/muuseumist/peeter-i-ja-tallinn/>

5. Elamud ja toit

Õpitulemused	Õppetegevus	Üldpädevused, lõiming, läbivad teemad	Kontroll ja hindamine
<p>Õpilane</p> <p>1) kirjeldab inimeste eluolu minevikus;</p> <p>2) leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid.</p>	<p>1. Esemeline allikas. Õpilased võtavad kodust kaasa või õpetaja toob ise näidata toiduaineid, mis vanasti söödi (nt rukkileib, leem vms).</p> <p>2. Pildiallikas paaristööna. Erinevad pildid toitudest, mida söödi vanasti ja mida mitte; pildid rühmitatakse.</p> <p>3. T-tabel, Venni diagramm, pildi analüüs. Õpetaja annab talupoja reheelamu ja tänapäeva elamu pildid ning õpilane nimetab tunnused, mis iseloomustavad vana aja inimese elamist ja tänapäeva inimese elamist (võrrelda saaks ka talupoja ja mõisniku hoonet).</p> <p>4. Kuulamine. Mida sõid keskaja inimesed?</p> <p>5. T-tabel. Analüüsitakse keskaegset retsepti ja tehakse see tänapäevaseks.</p>	<p>Kultuuriline identiteet: tänapäeva ja vana aja kommete võrdlus</p> <p>Eesti keel, võõrkeeled: teabe omandamine kuulamise kaudu</p>	<p>1. Paaristöö. Õpilased jutustavad üksteisele, mida nad vana aja elamute ja toidu kohta teada said. Ühiselt panevad nad kirja viis märksõna, mida esitlevad kaasõpilastele (esitluse ajal kasutavad nad minavormi).</p> <p>2. Üksitöö. Õpilane koostab vana aja toitudest menüü.</p>
Õppematerjalid			

1. Keskaegne toidulaud: <http://tarbija24.postimees.ee/2606480/keskaegne-toidulaud-tallinnas-ohtralt-soola-ja-olut>
2. Võimaluse korral lugeda katkendeid Inna Põltsam-Jürjo raamatust „Pidusöögist näljahädani. Söömine-joomine keskaja Tallinnas“ (seal on ka retseptid)
3. Vikerraadio. Pidulaud 1: <http://arhiiv.err.ee/vaata/eesti-lugu-eesti-lugu-100-pidulaud-1>
Lenini söögikombed: <http://arhiiv.err.ee/vaata/mustiline-venemaa-lenini-soogikombed>
4. Karolina Antons, Terje Hallik. Eesti ajaloo õpik 5. klassile. Pääsukese lend läbi ajaloo, lk 66–69
5. Andres Adamson, Einar Värä. Ajalugu 5. klassile, lk 87–89
6. Vabaõhumuuseum: <http://evm.ee/est/virtuaaltuurid>

6. Riided ja rahvatraditsioonid

Õpitulemused	Õppetegevus	Üldpädevused, lõiming, läbivad teemad	Kontroll ja hindamine
<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kirjeldab rahvariiete osi ja nende kujunemise lugu; 2) tunneb rahvakalendri tähtpäevi ning nende traditsioone; 3) võrdleb endisaega ja tänapäeva. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. T-tabel. Meeste ja naiste rahvariided; kodukandi rahvariided; rahvariietega seotud mõisted <i>kätis, tanu, pastlad, viisud</i> jne 2. Pildi analüüs. Piltide juures on ideekaart. Võrreldakse rahvariideid ja tänapäeva riideid – erinevate riiete otstarve, rahvariided tänapäeval; võimaluse korral tuuakse näidiseks rahvariidekomplekt. 3. Ideekaart. Rahvakalendri tähtpäevad tänapäeval ja vanasti – mida tähistame siiaamaani ja mis tähtpäevad on juurde tulnud. 	<p>Kirjandus: rahvakalender</p> <p>Kultuuriline identiteet: rahvariiete otstarve vanasti ja tänapäeval; õpilane väärtustab rahvakultuuri.</p> <p>Kunstiõpetus: koostatakse plakat.</p> <p>Väärtused ja kõlblus: õpilane mõistab arhiivide olulisust ajaloo säilitamisel.</p>	<p>Õpilased joonistavad plakati, kus kujutavad tänapäeva inimest ja vana aja inimest. Nad selgitavad, mis riideid inimesed kannavad, mis tähtpäeval neid riideid kanda võiks/võis (nt vahetatakse jutustamise ajal rollid: vana aja inimese kohta tuleb rääkida minavormis, tänapäeva inimese kohta temavormis).</p>

Õppematerjalid

1. Rahvariided: www.ra.ee/fotis (märksõna: rahvariided, rahvarõivad)

2. Karolina Antons, Terje Hallik. Eesti ajaloo õpik 5. klassile. Pääsukese lend läbi ajaloo, lk 68–69
3. Päevikus olev kalender või kodust kaasavõetud kalender, kus on sees rahvakalendri tähtpäevad (jüripäev, küünlapäev jne)
4. Rahvakalender: <http://www.folklore.ee/Berta/kalender.php>

7. Vana aja kool

Õpitulemused	Õppetegevus	Üldpädevused, lõiming, läbivad teemad	Kontroll ja hindamine
<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kirjeldab inimeste eluolu minevikus; 2) leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid; 3) mõistab pildilise ja kirjaliku ajalooallika säilitamise olulisust. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Venni diagramm. Erinevused ning sarnasused – tänapäeva ja vana aja hariduses (õppeained, õppeaasta pikkus, kes koolis käisid jne) 2. Esemeline allikas. Õpilased võiksid kaasa võtta vanu aabitsaid ja õpikuid ning esitada raamatu kohta loo (kellele see kuulus, mis lugemispalad meeldisid jne). 3. Mälestused. Lasta õpilastel küsida oma vanematelt ja/või vanavanematelt nende kooliaja kohta ning teha võrdlev tabel. 4. Töö pildiga/videoga. Tartu Ülikooli video; ülikooli tähtsus 	<p>Elukestev õpe ja karjääri planeerimine: hariduse olulisus vanal ajal ja tänapäeval</p> <p>Eesti keel ja kirjandus: vaadatakse ja kuulatakse videot ning eristatakse sealt olulisemat.</p>	<p>Suuline arutelu. Vana aja ning tänapäeva kooli võrdlus: mis on sarnast ja mis on erinevat; miks on haridus tähtis tänapäeval? Õpilased jutustavad ja/või kirjutavad minavormis sellest, mida vanemad on neile oma kooliajast rääkinud.</p>

Õppematerjalid

1. Andres Adamson, Einar Värä. Ajalugu 5. klassile, lk 91–95
2. Karolina Antons, Terje Hallik. Eesti ajaloo õpik 5. klassile. Pääsukese lend läbi ajaloo, lk 62–65
3. Milvi-Martina Piir. Inimesed ajas. Ajalooõpik 5. klassile. II osa, lk 20–23
4. www.ra.ee/fotis (märksõnad: Tartu ülikooli hoone)
5. Tartu ülikool (1913): <https://www.youtube.com/watch?v=bCj06wjiFLQ>

8. Ekskursioon, muuseumis käik			
Õpitulemused	Õppetegevus	Üldpädevused, lõiming, läbivad teemad	Kontroll ja hindamine
<p>Õpilane:</p> <p>1) kirjeldab mõnda minevikusündmust ning mineviku inimeste eluolu;</p> <p>2) leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid;</p> <p>3) kasutab kontekstis ajaloolisi mõisteid ning väljendeid.</p>	<p>Õpilased käivad muuseumis, nt kodukoha muuseum, mõisakool; Tallinna Linnamuuseum (keskaeg); Tallinna vanalinn, Tartu Ülikooli peahoone; Peeter I muuseum, Kadrioru kunstimuuseum.</p>	<p>Väärtused ja kõlblus: avalikus kohas käimine ja käitumine</p> <p>Kultuuriline identiteet: hariduse, rahvakultuuri, vana aja eluolu väärtustamine</p> <p>Teabekeskond: info leidmine ja kogumine ekskursioonilt, muuseumiekspositsioonist.</p>	<p>Suuline arutelu. Õpilased jutustavad, mida uut teada saadi, mis tundus huvitav ja mis üllatas.</p>
<p>Õppematerjalid</p> <p>Muuseumide, mõisakoolide vms kodulehed</p>			

Ajaloosündmused ja ajaloolised isikud (8 tundi)			
9. Rahvuslik ärkamine ja tegelased Eesti kroonilt			
Õpitulemused	Õppetegevus	Üldpädevused, lõiming, läbivad teemad	Kontroll ja hindamine
<p>Õpilane:</p> <p>1) väljendab oma teadmisi kirjalikult;</p> <p>2) iseloomustab minevikus elanud inimesi ja nende eluolu.</p>	<p>1. Pildi analüüs. Tegelased Eesti kroonilt: Jakob Hurt, Lydia Koidula (lugeda ette mõni luuletus või kuulata laulu Lydia Koidula sõnadega), Carl Robert Jakobson, Karl Ernst von Baer. Võimaluse korral tuuakse kroonid kooli (kui nt õpetajal on), prinditakse või näidatakse ekraanil piltidena.</p>	<p>Kultuuriline identiteet: kuulsad eestlased ja eesti rahvuskultuur</p> <p>Kunstiõpetus: kunst rahatähtedel</p> <p>Teabekeskond: info kogumine nominaalidelt, videost, raadiosaatest – olulise eristamine ja esiletoomine</p>	<p>1. Magnetkaardid. Õpetaja annab ette märksõnad, millega tuleb kokku panna loogiline ja sidus kokkuvõttev lause (või laused).</p> <p>2. Suuline arutelu. Mida tähendab minu jaoks olla eestlane?</p>

	<p>2. Tööleht. Kroonide pildid, kuhu õpilane märgib, kes ja miks on kroonil.</p> <p>3. Mõistekaart. Mis oli rahvuslik ärkamine?</p>		
<p>Õppematerjalid</p> <p>1. Eesti raha ajalugu: http://muuseum.eestipank.ee/et/eesti-raha-ajalugu 2. Eestimaa kuulsad inimesed: https://www.youtube.com/watch?v=tLcv1bZuH0s 3. Rahvuslik ärkamine: Eesti rahatähed: http://www.ylikool.ee/et/13/eesti_raha_tahed</p>			
<p>10. Eesti iseseisumine</p>			
Õpitulemused	Õppetegevus	Üldpädevused, lõiming, läbivad teemad	Kontroll ja hindamine
<p>Õpilane:</p> <p>1) väljendab oma teadmisi kirjalikult, koostab lühijutu; 2) leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid.</p>	<p>1. Töö tekstiga. Õpetaja annab ette ülevaate Eesti iseseisumisest ja küsimused, millele tuleb vastata.</p> <p>2. Faktipüramiid. Pannakse koos kirja tähtsamad märksõnad iseseisvumise kohta.</p> <p>3. Kuulamine. Eesti hümn</p> <p>4. Pildiülesanne: rahvussümbolika (lipp, vapp, nominaalid jt)</p>	<p>Kultuuriline identiteet: Eesti iseseisvus ja olulisus eestlastele</p> <p>Eesti keel: jutu koostamine</p> <p>Muusika: Eesti hümn kuulamine, kaasaulmine</p>	<p>Õpilased kirjutavad lühikese jutu, mida tähendab neile Eesti ja Eesti on vaba riik/iseseisev riik. Panevad oma jutule pealkirja (ette võib anda suunavad küsimused või märksõnad).</p>
<p>Õppematerjalid</p> <p>1. Film „Nimed marmortahvil“.</p>			

2. Võimaluse korral kasutada Hillar Palametsa helisalvestist „Eesti Vabadussõja lugu“
3. Karolina Antons, Terje Hallik. Eesti ajaloo õpik 5. klassile. Pääsukese lend läbi ajaloo lk 90–97
4. Milvi-Martina Piir. Inimesed ajas. Ajalooõpik 5. klassile. II osa, lk 56–59
5. Eesti aja lood: <https://arhiiv.err.ee/seeria/eesti-aja-lood/info/31>

11. Iseseisev Eesti; Jaan Tõnisson ja Konstantin Päts

Õpitulemused	Õppetegevus	Üldpädevused, lõiming, läbivad teemad	Kontroll ja hindamine
<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) väljendab oma teadmisi kirjalikult ja suuliselt; 2) leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid. 	<p>Püramiiddiagramm. Jaan Tõnisson ja Konstantin Päts – pildid ning allikatekstid. Õpetaja annab ette kategooriad, mille kohta õpilased infot leiavad.</p>	<p>Eesti keel: tekstist tuuakse esile olulisem info.</p> <p>Teabekeskond: töö allikatega</p> <p>Kultuuriline identiteet: ajaloolised isikud, esimene Eesti president</p>	<p>Võrdlemine: isikute sarnasused ja erinevused</p>

Õppematerjalid

1. Jaan Tõnisson: http://kreutzwald.kirmus.ee/et/lisamaterjalid/ajatelje_materjalid?item_id=232&table=Persons
2. Konstantin Päts: <https://www.president.ee/et/eesti-vabariik/eesti-riigipead/4148-konstantin-paets/layout-headofstate.html>
3. Milvi-Martina Piir. Inimesed ajas. Ajalooõpik 5. klassile. II osa, lk 56–59
4. Karolina Antons, Terje Hallik. Eesti ajaloo õpik 5. klassile. Pääsukese lend läbi ajaloo, lk 98–101

12. Kultuur iseseisvas Eestis

Õpitulemused	Õppetegevus	Üldpädevused, lõiming, läbivad teemad	Kontroll ja hindamine
<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) väljendab oma teadmisi kirjalikult; 2) leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ajaloolised isikud koomiksis: Paul Keres, Kristjan Palusalu, Anton Hansen Tammsaare, Eduard Wiiralt, Marie Under 2. Ajajoon. Ajajoonele kantakse isikute 	<p>Eesti keel: tekstist tuuakse esile olulisem info.</p> <p>Teabekeskond: töö allikatega</p>	<p>Teemantluuletus. Võib ette anda nimed, kelle kohta tuleb kokkuvõttev luuletus koostada.</p>

3) oskab sündmuse periodiseerida.	tegutsemise aeg (võib lisada pildid).	Kultuuriline identiteet: ajaloolised isikud Eestis Ühiskonnaõpetus: inimene kui ühiskonna liige ning osaleja ühiskonna elus.	
Õppematerjalid Õpetaja leitud teabetekstid ning pildid käsitletavate isikute kohta			
13. Eesti ja Teine maailmasõda			
Õpitulemused	Õppetegevus	Üldpädevused, lõiming, läbivad teemad	Kontroll ja hindamine
Õpilane: 1) väljendab oma teadmisi kirjalikult ja suuliselt; 2) leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid; 3) koostab õpitu põhjal lühijutu.	1. Suuline arutelu. Mida nähti filmides? Mis emotsioonid tekkisid? Mida teatakse nendest sündmustest? 2. Pildianalüüs. Õpetaja valib pildid, mille üle arutletakse (sõda ja selle mõju, tagajärjed).	Teabekeskond: info leidmine Kunstiõpetus: piltide analüüs Väärtused ja kõlblus: sõja ja rahu olemus	Lühijutt. Mida tähendab õpilase jaoks rahu ja/või sõda? Kuidas on sõda inimesi mõjutanud? Mis on sõja tagajärjed? Õpilane annab hinnangu või kõneleb sõja tähendusest minavormis.
Õppematerjalid 1. Karolina Antons, Terje Hallik. Eesti ajaloo õpik 5. klassile. Pääsukese lend läbi ajaloo, lk 106–108 2. Võimaluse korral näidatakse filme „Risttuules“ ja „1944“ (õpetaja valikul vaadatakse lühikesi lõike) 3. Ajapaik. Sõjapurustused Tallinnas: www.ajapaik.ee			
14. Eluolu nõukogude ajal			
Õpitulemused	Õppetegevus	Üldpädevused, lõiming, läbivad teemad	Kontroll ja hindamine

<p>Õpilane:</p> <p>1) väljendab oma teadmisi kirjalikult ja suuliselt;</p> <p>2) leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid;</p> <p>3) periodiseerib sündmuseid või esemeid.</p>	<p>1. Vestlus. Õpilased uurivad enne kodus vanematelt ja/või vanavanematelt, missugune oli eluolu nõukogude ajal.</p> <p>2. Nõukogudeaegne ese. Õpilased toovad võimaluse korral kooli kaasa ühe eseme, mis on pärit nõukogude ajast.</p> <p>3. Rühmatöö. Õpilased esitlevad eset ning teevad kokkuvõtva plakati esemetest ja kodus räägitud lugudest.</p> <p>4. Ajajoon rühmatööna. Õpilased kannavad esemed ajajoonele.</p> <p>5. Mälestused. Loetakse tolle aja inimeste mälestusi Teise maailmasõja või küüditamise kohta.</p>	<p>Teabekeskond: info saamine, analüüsimine, edastamine</p> <p>Kunstiõpetus: esemete esitlemine</p> <p>Väärtused ja kõlblus: perekonnas olevate esemete ajalooline väärtus</p> <p>Kultuuriline identiteet: nõukogude aeg kui eesti kultuuri osa</p> <p>Tehnoloogia ja innovatsioon: nõukogudeaegsed esemed ja nende vasted tänapäeval</p>	<p>1. Plakati esitamine. Esemed, mis kodust kaasa võeti, ja lood, mis kodus kuuldi nõukogude aja kohta. Lood esitatakse ning plakati esitletakse minavormis.</p> <p>2. Ajajoone esitlemine</p>
<p>Õppematerjalid</p>			
<p>1. Vanemate ja/või vanavanemate lood nõukogude ajast</p> <p>2. Ese, mis on pärit nõukogude ajast</p> <p>3. Plakat</p> <p>4. Tunne oma ajalugu: http://tunneomaajalugu.ee/category/lahiajalugu/</p>			
<p>15. Eesti iseseisvuse taastamine ja Lennart Meri</p>			
<p>Õpitulemused</p>	<p>Õppetegevus</p>	<p>Üldpädevused, lõiming, läbivad teemad</p>	<p>Kontroll ja hindamine</p>
<p>Õpilane:</p> <p>1) väljendab oma teadmisi kirjalikult ja suuliselt;</p>	<p>1. Pildianalüüs. Vaadatakse Tallinna lennujaama pilti. Kelle nimega lennuväli seostub?</p>	<p>Väärtused ja kõlblus: perekonna esemete ja piltide ajalooline väärtus</p>	<p>1. Mälestuste jutustamine ning piltide ja esemete näitamine kaasõpilastele (jutustatakse minavormis).</p>

<p>2) leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid; 3) periodiseerib sündmusi ja esemeid.</p>	<p>2. Ideekaart. Loetakse teabeteksti Lennart Meri kohta (valju häälega). Koostatakse ideekaart Lennart Meri kohta.</p> <p>3. Visuaalne materjal. Iseseisvuse taastamise kohta vaadatakse filmi.</p> <p>4. Mälestused. Uuritakse vanematelt ja/või vanavanematelt, mida nad mäletavad iseseisvuse taastamisest. Võimaluse korral tuuakse kodust kaasa pilte vms. Õpilane jutustab (nt paaristööna), mis talle kodus selle pildi või eseme kohta räägiti ning kuidas see on perekonnaga seotud. Mis on emotsionaalne väärtus?</p>	<p>Kultuuriline identiteet: iseseisvuse taastamine kui rahva kultuurimälu osa</p> <p>Eesti keel ja kirjandus: mälestuste jutustamine klassikaaslastele</p>	<p>2. Iga õpilane kirjutab Lennart Meri pildi juurde (pilt on tahvilil), mida ta sellest isikust teab.</p>
<p>Õppematerjalid</p> <p>1. Karolina Antons, Terje Hallik. Eesti ajaloo õpik 5. klassile. Pääsukese lend läbi ajaloo, lk 114–117 2. Milvi-Martina Piir. Inimesed ajas. Ajalooõpik 5. klassile. II osa, lk 88–91 3. Lennart Meri: https://www.youtube.com/watch?v=CvtofTk5tDs 4. http://www.filmi.arhiiv.ee/fis/ (märksõna: Lennart Meri) 5. Balti kett: https://www.youtube.com/watch?v=D3EfVRywaa4 6. Võimaluse korral vaadata lõike filmist „Laulev revolutsioon“ 7. Piltide, esemete paigutamine plakatile</p>			
<p>16. Kokkuvõte</p>			
<p>Õpitulemused</p>	<p>Õppetegevus</p>	<p>Üldpädevused, lõiming, läbivad teemad</p>	<p>Kontroll ja hindamine</p>

<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) väljendab oma teadmisi kirjalikult ja suuliselt; 2) leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid; 3) periodiseerib sündmusi ning esemeid. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Paaristöö. Õpilased koostavad oma rahatähti. Nad joonistavad ise või kasutavad isikute pilte, mida saab kleepida; kirjutavad, kes need isikud on; määravad rahaühiku; teevad nominaali II poole, kus on mingi ajalooline sümbol, koht või sündmus. 2. Ajajoon. Õpilased kannavad ajajoonele sündmused ja isikud, kasutades info koondamiseks õpimappi. 3. Tähemäng. Ette on antud tähed, õpilased peavad vasted leidma õpimapist. 	<p>Teabekeskond: info saamine, analüüsimine, edastamine</p> <p>Kunstiõpetus: oma nominaalide joonistamine ja esitlemine</p> <p>Väärtused ja kõlblus: ajaloolised isikud, kohad ja sündmused</p> <p>Kultuuriline identiteet</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Paaristööna esitlevad õpilased oma rahatähti, selgitavad ja põhjendavad, miks nominaalid on just sellise kujundusega. 2.. Ajajoon esitlemine 3. Õpilased esitavad tähemängu sõnad ja räägivad lühidalt, mida sõna või nimi tähendab, st mida õpilane teab selle teema kohta. 4. Suuline arutelu ja/või jutu koostamine. Mida tähendab olla eestlane? Õpilased toovad näiteid ajaloost, nt mida võis tähendada eestlane olemine muinasaja eestlasele, mida 19. sajandil elanud eestlasele ja mida tänapäeva eestlasele.
<p>Õppematerjalid</p> <p>Õpilase õpimapp, kuhu on kogutud vajalikku infot ja pildimaterjali</p>			